

Välkommen till

Nyhetsbrev nr 18-2014

från Kalle Eriksson och Bjäreförlaget.

37 nya läsare

har tillkommit sedan förra Nyhetsbrevet. Det innebär, att vi nu närmar oss 800 mottagare!.

För dig som är en av de nya kan jag nämna, att mottagarna av Nyhetsbrevet finns spridda över stora delar av världen. Alla världsdelar, utom Afrika och Antarktis, är representerade!!!

På samma sätt är det med besökarna på min hemsida www.bjareforlaget.com. Där dominerar, förstås, USA. Mera överraskande är mängden besökarna från Kina, Australien, Indonesien....

Spridningen, tror jag, illustrerar flera saker: 1) det stora antalet bjärebör, som utvandrade till andra delar av världen under den stora emigrationsvågen och vars ättlingar nu vill hålla kontakt med sina färders barndomsbygd. 2) Den stora rörligheten bland människorna idag. Många med bjäreanknytning vistas i främmande land av olika skäl. Arbete, resa mm 3) Personer som gästade Bjäre och som nu vill bibehålla kontakten med denna bygd.

Mina tidigare Nyhetsbrev

kan du läsa på min hemsida, www.bjareforlaget.com

I breven hittar du många skärvor, hämtade från Bjäre och dess historia.

Ytterligare skärvor – dock något större – hittar du i mina böcker.

Lägger du samman alla dessa pusselbitar får du - förhoppningsvis - en bild av en del av Bjäre.

Att lära känna Bjäres själ.

Jag gläder mig över alla de positiva kommentarer som kommer från läsarna av Nyhetsbrev, böcker och hemsida. De utgör min drivkraft att arbeta vidare.

En av dessa kommentarer glädde mig extra mycket och den har stannat kvar i minnet. Brevskrivaren var nyligen inflyttad till Bjäre och ville nu lära känna sin nya hembygd:

-” Genom att läsa dina böcker och dina Nyhetsbrev har jag fått uppleva Bjäres själ”.

Här är böckerna.

Som jag utgivit:

Årets bok: ”Strövtåg i Bjäres historia”. Pris 330 kr.

Mina tidigare böcker kan du nu – som läsare av Nyhetsbrev - förvärva till synnerligen förmånliga priser:

	Ord.	Reapris
· Så blev Båstad tennis	225	100
· Bilder av ett sekel i Bjäre	330	150
· Vår bjärehistoria i bild	350	150
· Bjärebör berättar om Bjäre	290	150

Spelmannen identifierad

Nu vet vi namnet på den spelman som jag "haft ute på efterlysning". Bilden finns dels på hemsidan och dels i den nyligen utkomna boken, "Strövtåg i Bjäres historia". Det är Börje Bengtsson, född och uppvuxen i V. Karup och numera boende i Skälderviken som löst problemet. Han har också kunnat lämna intressanta upplysningar om spelmannen och om den plats där denne befinner sig vid foto-tillfället.

I nästa Nyhetsbrev får du veta mera om spelmannen och platsen. Eller: om du lyssnar vid min föreläsning i Hovs Församlingshem 9 november. Då är "Strövtåg..." på tapeten.

Bilden i undervisningen.

Från skolan kommer då och då önskemål om att få låna gamla bilder, som kan användas i undervisningen. Jag blir glad när jag får dess förfrågningar. Jag tolkar det som att det bland lärarna finns en medvetenhet om den dokumentära bildens stora värde när det gäller att åskådliggöra det som texterna i böcker kan förmedla. Det kan gälla historia, geografi, bildkunskap, idrott, jordbruk, sjöfart etc. Jag är också glad över att kunna tillgodose skolornas önskemål. I arkivet finns bilder som illustrerar det mesta som vi sysslar med – i arbete och på vår fritid.

Oron i Ukraina

och den omfattande uppmärksamheten om detta land förmodar jag är orsaken till att så många föreningar kontaktar mig för att ta del av min föreläsning om den lilla ukrainska byn Gammalsvenskby. Flera föreläsningar är inbokade såväl i år som nästa år. Nu senast var jag i Vollsjö och gästade föreläsningföreningen där. Fullt hus i stora salen. Intresserade åhörare.

Det var efter en veckas vistelse i denna märkliga by som jag bestämde mig för att utforma en berättelse om byn och dess historia. Jag bodde hos en familj. Det gav mig möjlighet att komma byn och dess invånare in på livet. Tillsammans med mina medresenärer, bl.a. Börje Nilsson från Bjäre, fick jag besöka skola, daghem, ålderdomshem, marknader, gudstjänster mm. Jag fotograferade flitigt och kunde sedermera utforma ett bildspel. Det allra mest intressanta med byn är ändå dess historia. Den är så totalt annorlunda jämfört med alla andra byar i världen.

Alltsammans började 1781.

Då bestämde sig omkring ett tusen invånare på den då svenska ön Dagö utanför Estland att lämna sin ö för att till "fots(!) ge sig iväg över detta väldiga land i öster och att – efter nio månader av strapatser – komma fram till den utlovade platsen belägen långt nere i södra Ukraina.

Den tid som har gått sedan dess har för byns invånare under generationer varit fylld av umbäranden. Svält, sjukdomar, härjningar av fientliga stammar, krig, ockupation, förföljelse....

Av allt detta blev det en föreläsning, illustrerad med ett bildspel "Gammalsvenskby – en otrolig historia".

Tyvärn fortsätter oron och våldet i dagens Ukraina.

Öppet Hus i V. Karups loppis.

V. Karups IF, som står bakom den nyöppnade loppisbutiken i V. Karup har hört av sig och vill, att jag skall komma dit och signera min nya bok "Strövtåg i Bjäres historia". Det gör jag gärna. När detta läses har jag redan haft en signering i butiken. Nästa blir lördagen den 1 november kl 10.30-12. Loppisbutiken har f.ö. blivit en succé. Många passar på att fynda. Många passar också på att lämna in sådant som andra kan fynda. Succén innebär, att V. Karups IF får välbehövligen intäkter – att använda för en bred och omfattande verksamhet. Att Loppisbutiken dessutom har blivit en uppskattad träffpunkt i byn innebär förstås ett extra plus.

Än finns det böcker

Jag får många frågor från oroliga bjärebor och andra, som inte haft möjlighet att komma till mina Öppet Hus och som är rädda att den lilla bokupplagan snart kommer att ta slut. Mitt svar är: om du inte kan komma till mina boksigneringar den närmaste tiden finns ju alltid möjlighet att beställa. Jag reserverar då ditt ex. Du kan hämta vid tillfälle eller be att få boken skickad med posten.

Om "dans och otillbörlighet"

i 1800-talets Bjäre har jag skrivit tidigare. Det var kyrkans folk som formulerade sig så, när man skildrade hur ungdomarna i Bjäre "under söndagsaftnar och nätter samlas till dansande och därmed följande otillbörlighet..."

Bjäre var förvisso inte värre än andra delar av Sverige när det gäller "otillbörlighet". Inte heller var 1800-talet ett århundrade som utmärkte sig speciellt i det här avseendet.

Tvärtom. Dokumenten visar, att det finns mängder av liknande uttalanden från kyrkans företrädare på många håll i Sverige. Inte minst under 1700-talet.

Det hade då utvecklats en folklig kultur, som i hög grad skilde sig från kyrkans uppfattning om hur man borde bete sig.

Prästerna gillade inte "dubbla bröllop"

Bland de företeelser som kyrkan och prästerskapet förfasade sig över var bröllopsedernas utformning i det gamla bondesamhället.

En av de sedvänjor som kyrkan ogillade var bruket att fira "dubbla bröllop". Det innebar, att man på första festdagens natt lämnade brudens föräldrahem för att under uppslupna former ledsaga brudparet till deras nya hem. Där fortsatte festen

En annan sedvänja var att fira "hemkomstöl". Då samlades man för att dricka öl hemma hos brudparet, när alla bröllopfestligheterna var avklarade. Eftersom bröllopfesten ofta varade i tre dagar, blev välkomst-ölet en fjärde dag...

Kubbdans.

En annan folklig sedvänja på vissa håll i landet var den s.k. "kubb- eller stubbdansen"

Det var på bröllopfirandets 2:a eller 3:e dag, som man på morgonen samlades kring en stor huggkubbe. Under dansen tvingades en deltagarna, särskilt de unga, upp på kubben för att erkänna vem hen under den gångna

nattens nattfrieri hade haft till sängkamrat.

Under bröllopsfirandets sista dag skulle alla som var kvar ställa till med långdans. Kedjan av dansande kunde löpa i väg över diken och gårdsgårdar, in i andra gårdar och t.o.m till andra byar...

Konflikt med kyrkan.

Denna del av den folkliga kulturen hamnade i direkt konflikt med kyrkans företrädare.

På den tiden hade kyrkan i vissa frågor en sorts lagstiftande makt. Den utnyttjades också. Sockenstämmoprotokollen uppvisar många exempel på detta. 1963 ägnade kyrkoherden i Alunda socken nästan hela kommunalstämman till problem med sockenbor som inte uppförde sig så, som kyrkan krävde. Ett vanligt "brott" var att sockenbor uteblev från gudstjänsten. Det kunde också förekomma, att kyrkobesökarna, enligt kyrkoherden, uppträdde olämpligt i kyrkan under gudstjänsten, exempelvis med högljutt prat eller "har mycket otukt och skvaller för sig under själva gudstjänsten". På ett annat ställe påpekas att "pigor och drängar flirtar hämningslöst så att predikan stördes...."

Ett annat exempel: Kvinnor som pratade alltför högljutt i vapenhuset där de .."....hålla sådant skvaller och larm att hela kyrkan uppfyllas med dån och ljud"

Fylleri och bråk i kyrkan

Skildringarna från 1700-talet ger en tydlig bild av att det på sina håll gick livligt till under gudstjänsten. Då och då påtalas, att det förekommer "fylleri och bråk" under gudstjänsten.

I sockenstämmoprotokollet i Harg dyker supandet upp i ett protokoll 1746. Prästen klagar på alkoholkonsumtionen på söndagarna. Han hotar med anmälan till tinget.

Ungdomarnas festvanor

var ett ofta återkommande ämne i prästernas rapporter och i sockenstämmoprotokollen. Prästerna klagade över att ungdomarna "ägnade söndagarna åt att dansa och spela kort och ställa till med allehanda upptåg".

Sockenstämmorna beslöt att straffa med böter eller med stocken.

Imponerade skildring av en by i Bjäre.

Så över till något helt annat:

Ganska nyligen har jag fått i min hand ännu en i raden av byskildringar.

"Varan & Waregårdarna."

Låt mig allra först få säga: GRATTIS!

Grattis till de personer som på olika sätt har medverkat till att samla detta digra material och slutligen ge alltsammans en så aptitlig och intresseskapande form.

Grattis också till bjäreborna som fått ytterligare ett tillskott i bjärelitteraturen.

Det som jag bl.a. fastnar för är, att man inte begränsat sig till att beskriva gårdarna och dess bebyggare genom tiderna. Här finns också material av allmän karaktär. Några exempel: "Byamannens plikt", "Tröskan", "Tångkörning", "Historier..." samt skildringar av föreningar som är eller har

varit knutna till byn, intressanta människor under olika tidsepoker mm. mm. Man kan ju tycka att Varan, liksom andra byar är en "vanlig" by. Så är det inte . Det finns inga "vanliga" byar. Alla är ovanliga, dvs unika. Detta unika med just Varan har de som utformat boken lyckats plocka fram Jag förstår att jag har många sköna läsestunder framför mig.

Vad har hänt med fotbollen ?!?

Nu blir det åter ett raskt hopp "i handlingen":

Ibland måste jag lämna det lokala perspektivet för att skriva av mig om sådant som gäller det vidare perspektivet.

I TV:s Uppdrag granskning har vi fått en förfärande inblick i de mörka sidorna i dagens fotboll. Den internationella brottsligheten tycks ha satt klorna även i denna anrika sport. Läggmatcher. Mutade spelare. Jag mår illa när jag lyssnar och läser om allt detta.

Samtidigt som vi förfäras av dessa cancersvulster på fotbollskroppen måste vi komma ihåg, att idrotten i stort är en frisk folkrörelse. Den utgör ett viktigt inslag i vårt samhälle. Det är alla dessa små och medelstora klubbar som utgör den stora delen av svensk idrott.

I den lilla klubben frodas idealiteten och offerviljan.

Under det senaste året har jag medarbetat i att utforma en jubileumsskrift om en av idrottsföreningarna i Bjäre: V. Karups IF.

Det arbetet har gett mig anledning att tränga in i verksamheten i dagens fotbollsvärld. Gått på djupet. Imponerats. Inspirerats. Blivit alltmer övertygad om den ideella idrottsrörelsens hälsobringande roll i samhället. En roll som jag hoppas att bl.a. de kommunala myndigheterna inser – och därmed ger det stöd som behövs.

I början av 2015 – jubileumsåret – kan du anskaffa jubileumsboken. Då kan du själv bilda dig en uppfattning om ett exempel på friskheten i dagens idrottsverksamhet på gräsrotsnivå.

Känt folk på besök i Båstad

Många kända personer har besökt Båstad. Vissa besök vållar mer uppmärksamhet än andra.

Några av kändis-besöken har vållat uppståndelse. Ibland STOR uppståndelse.

Några exempel:

John F. Kennedy,

som 1955 tillbringade en vecka med svenska Gunilla von Post i Båstad och Bjäre.

Om detta skrev Gunilla von Post själv 50 år senare.

Rolling Stones

besökte Båstad 1965, hitbjudna i samband med en Sverige-turné och med Britt Wadner som inspiratör till att även Båstad fick besök av den kända gruppen.

Greta Garbo

hade hoppats att kunna vistas i Båstad utan att bli igenkänd. Det lyckades delvis. Hon bodde hos sina goda vänner, Kerstin och Carl Johan Bernadotte, i deras villa uppe på Åsen. När Carl Johan spelade golf på Båstads golfbana drog Greta vagnen med golfklubbarna....

Richard Geere

kom till Båstad 1995. Även han hade hoppats att kunna vistas här utan att det blev känt. Han var nämligen här tillsammans med en svensk flicka. Hemma

i USA fanns hustrun, Cindy Crawford.

Försöket att gömma sig misslyckades. Snabbt blev Båstad - inte minst Kattvik där kärleksparet bodde - paparazzifotografernas favorittillhåll. När sedan Richard och hans svenska flickvän badade nakna i havet utanför Kattvik, var paparazzilyckan total. Bilderna hamnade på kvällstidningarnas första sidor. I flera länder!!! Båstad och Bjäre fick massor av publicitet. Det märkte vi som arbetade i Båstad Turism. (Som turistchef hade jag inte något emot publiciteten om Båstad-Bjäre.) Plötsligt ville alla veta var Kattvik ligger....Det blev inne att bada i Kattvik....

Den här listan över kända gäster skulle kunna göras lång: I hastigheten kommer jag på ett känt namn: Världsmästaren i tungviktsboxning, Sonny Liston. Får jag tid att tänka efter kommer många andra kända namn att poppa upp. Rader av internationella storheter inom kultur, sport, industri, politik....Du får gärna hjälpa till med att inventera i minnets album.

Blomster från försäkringsbolagens värld.

Vi gör ett nytt besök i denna ordblomstrens värld:

- Jag föll i vägbanan. Min man fortsatte med sin moped och körde sedan i diket. När min man kom tillbaka och fick se att jag överlevt, blev chocken för svår för honom, så han föll avsvimmad ner.
- Om den andre föraren blott stannat några meter tidigare, hade olyckan aldrig inträffat.
- Jag körde över en karl. Han erkände att felet var hans, för han hade blivit överkörd förut.
- En fotgängare kolliderade med mig och for under min bil.

När Ingo fick telegram

När Ingemar Johansson slagit knockout på boxningsvärlden och blivit världsmästare fick han ett telegram, undertecknat "Gustaf Adolf R". Ingo blev glatt överraskad. Han trodde det kom från den gamle göteborgsboxaren Gustaf Adolf Johansson i Redberglids Boxningsklubb:

- Pöjkar, pöjkar. E de inte självaste Gustaf Idolf i Redberglids BK som skeckat mej detta.!"

En av Ingemars vänner fick förklara:

- - Nej. Rex betyder inte Redberglid utan kung. Telegrammet är från en annan Gustaf Adolf, som bor i Stockholm...."

Avslutar som vanligt:

Om du i framtiden inte vill ha mina Nyhetsbrev – skicka ett mejl till mig om detta.

Kalle Eriksson
Bjäreförlaget
Hallavaravägen 102
269 91 Båstad

Tel. 0431-365332

